

*Fred — Ved 800-års
jubileet for Frans av Assisi*

Jan Behre — Øyenvitne i Polen, side 2.
Festspill i sol og varme, side 12.

ØYENVITNE

Intervju med redaktør Jan Behre, Gøteborgs-Postens

Redaktør Jan Behre har i de siste år oppholdt seg mer i Polen enn i Sverige, og var der også den dramatiske natten til 13. desember ifjor, da unnakstilstanden ble innført. Siden har han vendt tilbake mange ganger.

Kirken har hele tiden vært en støtte for folket.

— *Hva er førsteinntrykket når man nå kommer til landet?*

— Situasjonen er håpløs, og man kan kanskje si at det eneste håp er at Polen også tidligere har reist seg fra håpløse situasjoner. Materielt sett blir forholdene stadig verre. Køene er riktignok ikke så lange som de var, men det skyldes den beinharde rasjoneringen og de utrolige prisene. Også stemningen blant folk blir stadig mer dystert; stadig flere mister håpet og har bare sorg og avmektig vrede tilbake. Myndighetenes løfter om å løsgri fanger har vist seg å være tomme. Men i den senere tid har det vært demonstrasjoner, særlig i forbindelse med 1. mai.

— *Du er kommet med kritiske uttalelser til vestlige massemedias dekning av situasjonen. Hvorfor?*

— Fordi de ofte gir et altfor positivt bilde av situasjonen, for eksempel ved å rapportere om lettelser som ikke finnes. Kanskje vil man slippe sannhetens bedrøvelse. Mange journalister lot seg rive med av entusiasmen i Solidaritet, uten å innse at alt fra begynnelsen var *umulig*. Jeg skrev allerede i 1980 at begeistringen må sees mot riktig bakgrunn, nemlig at lederne i Kreml er hva de alltid har vært, og satellitt-statene er hva de alltid har vært. Solidaritet er bare en episode i en *langvarig frihetskamp* i Polen, og mange polakker var klar over at de på kort sikt kjempet en håpløs kamp. Fra Vestens skrivebord gav man imidlertid Solidaritet gode råd, som ble sitert med velbehag av regimets propaganda: «Solidaritet gikk for langt, stilte urimelige krav etc.». Selv er jeg overbevist om at regimet hadde sin strategi klar allerede da Solidaritet oppstod. Våren 1981 hadde man i alle fall dokument for internering klar.

— *Hva mener du selv om Solidaritets krav?*

I POLEN

korrespondent i Øst-Europa

— De gikk ikke for langt. Regimets løfter fra 1980 ble aldri oppfylt. I vest rapporterte man mest om økonomiske fordeler og lørdagsfri. Men streikene rettet seg også mot den dyptgående korrupsjonen i landet. Vestlige kommentatorer hevdet at Solidaritet handlet uansvarlig, men skulle bevegelsen følge disse rådene, måtte man innført sensur, og blitt som den organisasjon man tok avstand fra. Satt på spissen kan man si at Vesten rystet på hodet av *demokratiet* i Solidaritet.

— *Hvordan opplevde du den dramatiske natten i desember?*

— Forut for unntakstilstanden var propagandaen mot Solidaritet stadig blitt skarpere. Jeg tror likevel ikke at noen i Solidaritets ledelse ante hva som var under forberedelse. Som resten av folket ble de bokstavelig talt tatt på sengen. En stor demonstrasjon var planlagt 17. desember. Selv ble jeg vekket på hotellet av en venn tidlig på morgenen den 13. Klokken seks hørte vi Jaruzelskis tørre stemme som meddelte unntakstilstanden i radioen. ZOMOS — den mest militære delen av politiet — hadde stormet Solidaritets hovedkvarter om natten.

— *Var der noen særlige forsøk på motstand?*

— De første dagene var det det, men likevel var det langt mindre enn entusiastene hadde ventet seg. Men hvem kan gjøre motstand mot tanks? Folket var som i sjokk de første dagene, og er det på sett og vis fremdeles. Det å bli okkupert av landets egen hær er nok enda mer traumatisk enn en eventuell russisk okkupasjon ville ha vært.

— *Hvordan ser du på Kirkens rolle i det som er skjedd?*

— Kirken har hele tiden vært en støtte for folket. Den er jo den eneste organisasjon ved siden av partiet, og den eneste

som kan gjøre motstand mot regimet. Av helt avgjørende betydning for den frihetskamp som blusset opp i 1980 var det faktum at det sitter en polakk på Peters stol. Pavens betydning kan ikke overvurderes. Jeg var selv i Warszawa dagen etter pavevalget i 1978, og der intervjuet jeg både statsministeren og ministeren for kirkelige saker. Regimet virket maktesløst. Gleden over valget forenet folket på en helt ny måte, i tillegg til den nasjonale enhet og den felles tro. Enda mer synlig ble gleden da paven besøkte sitt hjemland i juni 79. Men der var verdighet i gleden, samme ro og verdighet som under streikene.

— *Hvordan har man det som medopplevende journalist under en slik langvarig krise?*

— For meg har det vært en smertefull tid. Men samtidig har det vært en opplevelse av fellesskap som man ikke kan unngå å dras med i. Det er derfor vanskelig å få distanse til det som skjer. Vi må dessuten huske på at der har foregått en konstant *nervekrig* frem til unntakstilstanden. Gang på gang drev myndighetene situasjonen til randen av katastrofe, og så gav de etter. I januar 81 ville for eksempel bøndene ha sin egen fagforening. Dette ble kategorisk avvist. Kirken støttet bøndene reservasjonsløst, selv om den stundom hadde vanskeligheter med å finne seg til rette i den raske utviklingen. Det hendte at den skuffet arbeiderne i sine forsøk på å dempe spenningen. Bøndene fikk til slutt sin organisasjon, som nå selvsagt er suspendert.

— *Etter partikongressen i juli talte man i Vesten om en viss liberalisering. Mener du dette var en altfor optimistisk tolkning?*

— De senere begivenheter har jo bekräftet at der slett ikke foregikk noen liberalisering. Riktignok kom der noen nye navn, men det var den gamle politikk som

Jan Behre.

ble ført. Jeg kan bare gjenta min kritikk av vestlige masse-media. De fordømte stort sett også Solidaritets kongress i september 81 som ansvarsløs. Selv mener jeg Solidaritet opptrådte slik som man burde vente av en fagforening. Den tok opp folks levekår og arbeidets problemer. Og skulle man holdt kravene tilbake, måtte Solidaritet som sagt ha drevet sensur.

Etter kongressen kom der en advarsel fra myndighetenes side om at hæren kunne komme til å gripe inn. Solidaritets folk ble bitrere, og man forstod at regimets løfter ikke ville bli oppfylt. De materielle forhold ble stadig mer håpløse, og partiet hadde ingen løsninger på de økonomiske og politiske problemer. I oktober ble det generalstreik. Folk streiket først og fremst fordi de ikke hadde mat. Bitterhet og trøstesløshet tok overhånd, og etter unntakstilstanden er det bare blitt verre. Noe reelt forslag til løsning fra myndighetenes side foreligger heller ikke. Men verst er det nok at håpet er gått tapt.

Ekteskap og samliv — et dilemma

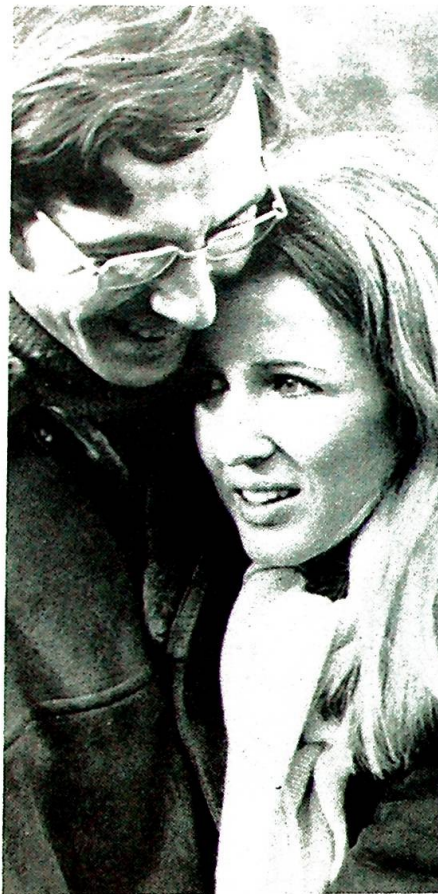
Ekteskap og samliv har vært gjens-
tand for radikale endringer i vårt
samfunn. I etterkrigstiden er 60-
årene blitt stående som et slags ven-
depunkt i Norge som i Vesten for
øvrig:

— Ungdomsgenerasjonene tar
avstand fra den tradisjonelle livs-
form; samliv uten vigsel blir stadig
vanligere.

— Det blir lagt stor vekt på like-
stilling — mellom fattig og rik, hvit
og farget, og ikke minst mellom
mann og kvinne...

Mens skilsmisseraten her til
lands var nokså stabil i 50-årene,
konstaterer man en sterk vekst —
særlig i annen halvdel av 60-årene.
Fortsatt registrerer man en økning,
og den vil neppe stabilisere seg de
første årene — til tross for en syn-
kende giftemålshyppighet.

Samfunnet er iferd med å utvikle
mekanismer som møter disse foran-
dringene. Kirken befinner seg i en
meget vanskelig og utsatt stilling.
Den hjemlige debatt omkring sam-

liv uten vigsel, skilsmisse og gjen-
gifte av fraskilte vitner tydelig om
dét.

Kirkens dilemma har til alle ti-
der vært i hvilken grad den skal ta
hensyn til, tilpasse seg den sosiale
virkelighet som omgir den. Blir den
for liberal, er risikoen at det kristne
budskap utvannes og forflates. Stil-
ler den for store krav til sine med-
lemmer, kan resultatet bli en «elite-
kirke» bestående av en liten, hellig
flokk. En annen mulighet er at de
troende ganske enkelt boikotter
Kirkens lære på et bestemt punkt
og ordner seg på annet vis.

Men hvor skal grensene trekkes?
Selv om de entydige og klare svar
nok fortsatt finnes, føles de plutselig
som utilstrekkelige eller lite påak-
tete — selv for oss katolikker. Løs-
ninger med virkelig gjennomslags-
kraft er vanskelig å øyne. Vår opp-
gave er sannsynligvis å leve bevisst
i spenningsforholdet mellom troens
idealer og menneskenes handlinger.
Oppgaven blir neppe behagelig,
men kanskje kan den gjøre oss litt
mindre dømmende og litt mere
kristne.

Else-Britt Nilsen

FREDENS MANN

Pave Johannes Paul er en uredd kirke-
leder. Han ble advart mot å besøke sine 5
millioner katolikker i Storbritannia fordi
det ville forarge hans 24 millioner katolik-
ker i Argentina og flere hundre millioner
andre trosfeller i hele Latin-Amerika. Han
burde holde seg i Roma mens Falkland-
stridene pågikk. Han avsto å være forsik-
tig og første del av reisen mellom London
og Buenos Aires var en suksess. Det var
en fantastisk fjernsynsdekning, han møtte
personlig viktige britiske kirkemenn, han
samlet over alt hundretusener (blant annet
300.000 i Glasgow) og overalt talte han
mot krig. Han skjønte nok briteres følelse
av å være overfalt mot lov og rett i det

sydlige Atlanterhav og argentinernes
patriotiske følelser, men han sa til begge
parter at ingen kristne kan tro på vold og
bruk av vold.

Det anerkjente blad Economist skrev at
pavens fellesgudstjenester med erkebis-
kopen av Canterbury og med den skotske
kirkes fremste talsmenn ble fine begiven-
heter. Rev. Ian Paisleys ville anti-pavelige
demonstrasjoner i forskjellige byer virket
latterlige, og kanskje opp til 90 prosent av
befolkningen — mange utenfor kirkene
— opplevde om og om igjen på TV at
hundre-tusener møtte ham med håp og
begeistring. Pavebesøket kan ha gitt ny in-
spirasjon.

Før han siden rakk å fly til Buenos
Aires, brøt en ny krig ut, i Libanon. Paven
hadde viktige møter i Vatikanet, blant
annet med USAs president. Mer og mer
forstår verdens mektige hans vilje og evne
til å tale fredens sak. Om og om igjen sier
han på tvers av grensene at krig må høre
til vår tragiske nære fortid og folk lytter
med nytt håp. For noen uker siden talte
han til tusener av unge i Roma og ba dem
om å følge dagens stigende fredsdemon-
strasjoner. Kirken må være midt blant
disse demonstranter. Ved sin reiser til
London og Buenos Aires drar han selv inn
blant de stridende.

Å. R.

Olsokfeiring 31. juli og 1. august

Også i år vil vi invitere trosfeller fra hele landet til Olsok-valfart fra Trondheim til Stiklestad. Av praktiske grunner blir det et noe innskrenket program i forhold til tidligere år, og vi må be folk selv ordne med overnatting i Trondheim. *Søndag 1. august* reiser vi fra St. Olavs kirke i Trondheim kl. 8 om morgenen, og nesten fremme på Stiklestad går vi i prosesjon den siste kilometer opp til kapellet, der vi feirer festmesse kl. 11. Kl. 14 ber vi vesper i Stiklestad kirke, før «Spelet om Heilag Olav» vises på friluftscenen for dem som ønsker å se det. På vei tilbake til Trondheim stopper vi i Levanger til takkegudstjeneste.

Lørdag 31. juli samles vi i Trondheim og forbereder oss til valfarten gjennom bønn, meditasjon og nærmere møte med deler av Olavstradisjonen. Kl. 8 om morgenen går vi pilgrimsgang rundt Nidarosdomen og stiller oss dermed inn i rekken av pilgrim�er som har kommet til Nidaros gjennom århundrer. Derfra går vi til St. Olavs kirke der vi ber laudes. Etter lau-

des serveres det frokost i foreningslokale. Kl. 10 holder sr. Marie Louise o.p. en meditasjon i ord, bilder og musikk om den kristne glede. Etter musikkandakt i Nidarosdomen kl. 12 blir det omvisning i Domkirken. Kl. 17 om ettermiddagen er det øvelse til Olavs-vesper i foreningslokale i St. Olav. Kl. 18 ber vi vesper, og 18.30 feirer vi messe. Etter messen blir det et kveldsprogram med presentasjon av middelalderdiktet «Geisli» som ble skrevet til fremførelse i Nidarosdomen til Olsok. Forfatteren Knut Ødegaard, som har gjen-diktet «Geisli» i en oversettelse som utgis nå i sommer, vil gi oss en innledning om diktet.

Av hensyn til bestilling av buss til Stiklestad, ber vi dem som vil være med i bussen fra Trondheim søndag morgen, skrive og gi beskjed innen 10. juli til Katolsk prestegård, Prinsensgt. 2A2, 7000 Trondheim.

Vel møtt til Olsok!

Olsokkomiteen.

ØKUMENISK FREDSGUDSTJENESTE
St.Olavs kirke, Oslo, var rammen om en økumenisk fredsgudstjeneste i slutten av mai. «Våpen for brød?» var gudstjenestens tema. I forbindelse med FN's spesialsesjon for nedrustning fant det sted lignende gudstjenester rundt om i Europa. Initiativet til arrangementet i St.Olav ble tatt av en (foreløpig) uformell økumenisk nedrustningsgruppe i Oslo.

PAVEN TIL POLEN?

Pave Johannes Paul II håper å kunne besøke Polen i august, sa biskopen i Katowice søndag.

Ifølge biskop Henryk Bednorz har paven uttrykt ønske om å besøke flere av interneringsleirene mens han er i Polen.

Biskop Bednorz kom med denne opplysningen i en tale til om lag 150 000 polske pilgrim�er, for det meste gruvarbeidere, som hadde samlet seg i den lille byen Piekary Slaskie i Schlesien.

Bednorz møtte pave Johannes Paul II for han la ut på sin seks dagers tur til Storbritannia. Paven var sist i Polen i 1979.

(Vårt Land)

KIRKEN OG MENNESKERETTIGHETENE

På Kirkedagene i Trondheim til sommeren — et arrangement som ventes å samle mellom to og tre tusen deltakere — skal Torgeir Havgar lede et seminar om kirken og menneskerettighetene. «Frihet og rettferd for alle» er temaet.

Sokneprest Torgeir Havgar har i flere år vært en av de aller mest aktive talsmenn for menneskerettighetene fra kirkens side. Han har vært spesielt opptatt av overgrepene mot befolkningen i Latin-Amerika, kanskje fordi han selv har bakgrunn som misjonær på dette kontinentet.

Soknepresten i Gamle Aker i Oslo har den siste tiden tatt en rekke initiativ for å få det kirkelige solidaritetsarbeidet mer inn i menighetene.

(Nasjonen)

LOV OM LIKESTILLING INNFØRT I DEN SVENSKKE KIRKE

Bergen (NØP/KD). Etter at kirkemøtet i Svenska Kyrkan nylig ble avsluttet er det klart at den tidligere unntaksparagrafen om fritak for å måtte samarbeide med kvinnelige prester blir opphevet. Heretter gjelder den allmene loven om likestilling også for kirken, og fra nyttår av vil bare prester som er villige til å samarbeide med kvinnelige kolleger bli ordinert. Dermed ble også særloven fra 1958 — som gav kvinner adgang til presteembedet — opphevet og erstattet av nye lover hvor spørsmål om kjønn er utelatt. Videre ble det på det fem uker lange møtet bestemt at kirken selv skal utarbeide overgangsbestemmelser for kvinneprestmotstandere som allerede er ordinert.

F R E D

Noen refleksjoner ved 800-års jubileet for Frans av Assisis Fødsel

«Herre, gjør meg til redskap for din fred.»

Mange er det som gjennom tidene er blitt grepet av denne bønnen. At den ikke, — som tidligere antatt — stammer fra den hellige Frans, spiller liten rolle. Den gjenspeiler så utvilsomt noe vesentlig i hans spiritualitet. Ordet FRED er blitt et av de fremste assosiasjonsord knyttet til Frans av Assisi.

I sitt gripende testamente av 1226, nedskrevet av en av brødrene etter diktat av Frans selv under den sykdom som førte til hans død, sier han bl.a.: «Herren har åpenbart for meg at vi skal hilse hverandre på følgende måte: Herren gi deg fred!»

Men hva er fred?

En ting vet vi, alle vi som lever i dette jubileumsåret: Vegen til fred er ingen lettveint veg. Hvor rett han hadde, og har, kirkefaderen Augustin: «Våre hjerter er urolige...» Enten vi lever våre dager med knyttede never eller foldede hender, — sannheten i Augustins ord bekrefte langt inn i nervesystemets varselsreaksjoner. I uroen. I de uheldige konsekvenser av dissonansen i samspillet mellom oss: På verdensplanet, — i hverdagslivet. Enten den nå oppleves som lede eller angst. Enten vi hengir oss til alleslags mentale flukt-forsøk eller nakent og forsvarsløst ser den i ansiktet. Den er der. Uroen.

Ja, menneskenes hjerter er urolige. Et sted i hver enkelt av oss, oftest godt bortgjemt, ligger et barn og gråter.

Jeg tror på dette barnet. Jeg knytter mitt håp til denne uroen. For det er denne hjertets uro som fremfor alle skapninger gjør menneskene til det de er: Lengselens barn.

Vår lengsel er hjemlengsel. For før lengselen var Kjærligheten. Før uroen var Freden. Og i det sinn som huser hjemlengsel, lever — om enn aldri så dunkelt — erindringen om et hjem. En begynnelse.

«I begynnelsen skapte Gud....»

Og Guds skaperakt munner ut i et crescendo så overveldende i sin skjønnhet at vi vanskelig fatter hva det innebærer: «Da sa Gud: La oss skape mennesker i vårt bilde, som et avbilde av oss!» (1.Mos. 1.26). På Guds «Fiat» reiste mennesket seg av støvet, og «Gud blåste livets ånde i hans nese.» (1.Mos. 2.8). Skaperverket var kronet med en skapning dannet til vesenslikhet med Skaperen!

Vesenslikhet med Gud. Hva innebærer det? Er det gitt oss å vite noe som helst om Den Allershøyeste Guds vesen? Ved Guds nåde, ja! Fra Bibelens skrifter, utdypet og forklart ved Kirkens læreembete under Åndens ledelse, vet vi noe avgjørende: Gud er Kjærlighet. Treenighetsdogmet forteller oss at Gud er tre Personer så intimt forenet i gjensidig kjærlighet at det ikke finnes noe som heter avstand mellom dem. Tilsammen utgjør de Guds vesen: **KJÆRLIGHET I RELASJON.**

Til delaktighet i denne Treenighetslivets hellige harmoni var det Gud ved tidens begynnelse kalte mennesket frem av støvet. Og til den samme delaktighet er det Han kaller oss i dag! Syndefallet resulterte jo ikke i at vi opphørte med å være skapt til

vesenslikhet med Gud. Dens tragiske konsekvens var at vi opphørte å *fungere* i overensstemmelse med vårt sanne vesen. Syndefallet innledet så å si en identitetskrise i menneskehetens historie. Vår kjærlighetsevne ble avsporet. Vi ble «homo incurvatus in se», mennesket innkrøkt i seg selv.

Så kom ensomheten til verden. Med alt som følger i dens kjølvann: angsten, misunnelsen, mistenksomheten, splittelsen, grådigheten, krigen.

Gud blant oss — alle verdiers omvurdering

Ved den nye Adam, Det Sanne Menneskes inntreden i menneskenes historie ble syndefallets konsekvenser dramatisk avslørt: «Han kom til sine egne, men Hans egne tok ikke imot Ham.» (Joh. 1.11). Så dypt begravet i avsporingens konsekvenser ligger Guds bildet i menneskene.

I første omgang var det bare en liten flokk enkle, ulærde arbeidere som i møtet med Ham gjenkjente sitt livs bestemmelse. Vi gripes av den noe forvirrede Peters første nakne bekjennelse: «Herre, hvem skulle vi gå til...», — det er jo Du, og bare Du som eier det svar som kan stille våre hjerters uro.

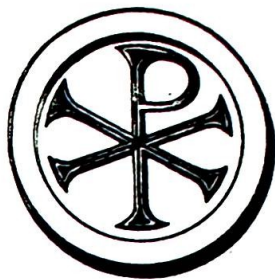
Langsamt sprer den seg: Kjærlighetens revolusjon. I menneskesinn etter menneskesinn. Alle verdiers omvurdering. Ikke i studerkamrene skjer det. Ikke i de opphete moralfilosofiske diskusjoner, men i de urolige hjerters personlige møte med Ham, Jesus Kristus, — Gud blant oss og med oss!

Og på den oppstandne Frelseres befaling: «Gå ut og forkynn...!» finner det glade budskap ord; Åndens ord lagt i menneskers munn: «For dem som Gud har gjort til sine egne fra første ferd av, dem har Han også bestemt til å bli dannet i Hans Sønnns bilde, slik at Hans Sønn blir den førstefødte blant mange brødre.» (Rom. 8.29). «Se hvilken kjærlighet Faderen har vist oss: Vi får kalles Guds barn —,» — Guds barn med hjemlengselens uro i hjertene, famlende underveis til å bli det vi er. Og «den dag det blir åpenbart, skal vi bli Ham lik.» (1.Joh. 3.1—2).

Bli Ham lik! Svimlende perspektiver! Umulig, sier den nøkterne forstand. Alt er mulig for Gud, sier troen. La det skje, sier lengselen.

En verden uten krig?

I den nylig utkomne bok «St. Francis and the Song of Brotherhood» skriver forfatteren, fransiskanerpateren Eric Doyle, i et kapittel der han reflekterer over vår tids faretruende økologiske og mellommenneskelige problemer, at disse «er en gjenspeiling av det enkelte menneskes indre pro-

blem, dets indre splittethet og selvcentrert-het. Mennesket er blitt fremmed for sitt egentlige selv, og dette har gjort det fremmed for resten av skapningen.» Denne identitetskrise, skriver han, «kan bare bli helbredet ved en gjenopprettelse av menneskets indre enhet og ved at mennesket lærer å akseptere seg selv.»

«Men vi kan ikke lære å akseptere oss selv uten ved å akseptere at vi er akseptert av Gud. Og vi kan ikke komme til erkjennelse av at vi er akseptert av Gud, hvis vi ikke henvender oss til Ham, overgir våre liv til Ham og blir kontemplative.» ... «Hvis flere mennesker ville tilbringe om ikke mer enn 15 minutter hver dag i Hans nærvær, ville kjærligheten bli en stadig økende realitet i våre liv. Og kjærlighetens førstefødte datter er fred mellom dem som elsker. Ved på denne måten å bidra til kjærlighetens og fredens vekst blant oss, ville vi være med på å virkeliggjøre drømmen om en verden uten krig og destruksjon.»

Så kan vi altså gjøre noe. Hver eneste en av oss. Og vi kan starte meget konkret og nært ved å søke å gjenopprette vår egen indre fred, — i bønnens møte med Ham som er all freds kilde. Wilfrid Stinissen sier det slik i sin bok «Maria, i Bibelen, i vårt liv»: «Hver og en som åpner seg for Gud, lar Guds kjærlighet strømme inn i verden.»

Dom Helder Camara har skrevet en tankevekkende bok som bærer titelen «Voldens spiral». Det finnes også noe som vi kunne kalle «Kjærlighetens spiral». Like sikkert som det er at vold avler vold, like sikkert er det at kjærlighet avler kjærlighet! Johannes visste det da han skrev: «Vi elsker fordi Han elsket oss først.» (1. Joh. 4.19).

Og Frans visste det etter at han under en depressiv og forvirret fase i sitt liv, i bønnen fikk erfare et dypt personlig møte med den levende Jesus Kristus og Hans grenseløse kjærlighet.

I møtet med Jesus lærte han å kjenne menneskets sanne identitet. I sitt Testa-

mente skriver han: «Mens jeg ennå levde i synden, vemedes jeg ved synet av de spedalske; men Gud selv førte meg sammen med dem..... og det som før hadde frastøtt meg, ble forvandlet til en sødme i sjel og kropp.» Av sin Mester lærte han å se tvers gjennom filler eller prakt, sykdom og usselhet eller denne verdens skjønnhet, tøffhet og grådighet, eller ytre fromhet, — inn til Guds bildet bak den ytre fasade. «Mennesket er hva det er i Guds øyne.» sier han, «intet mer og intet mindre.» Han visste at kjærligheten, og bare den, kan gjøre mennesket fri til å kaste «krykkene», oppgi den angstdrevne klamringen til det falske selv bildet og bli hva det er i Guds tanke fra evighet av: Guds barn. Kjærlighetens og fredens barn.

Kjærlighet — fred?

— Vi ser oss omkring. De av oss som tør. For det skal mot til å se verden i ansiktet i dag som alltid. Finnes det noe å håpe på for denne lidende verden?

Mennesker av god vilje forener sine røster verden over: Vi må gjøre noe! Fredsmarsjer arrangeres. Ansvarsbevisste forskere med verdifull innsikt i krig/fredproblematikken maner til handling. Politikere setter seg til forhandlingsbordene. Hvorfor monner det hele så lite?

Hva sier Han som kom for å bringe fred til verden? Han over hvis fattige fødselsleie himlene jublet: «Fred på jorden for mennesker av god vilje.»

«UTEN MEG KAN DERE INTET GJØRE» — et rystende utsagn for den stolte menneskenatur. Paulus utdyper det, — også han i rystende ordelag: «Om jeg har profetiske gaver, om jeg kjenner alle mysterier og eier all innsikt, om jeg har en tro så full og hel at jeg kan flytte fjell, men er uten kjærlighet, da er jeg intet. Og om jeg deler ut alt jeg eier, om jeg gir mitt legeme til bålet, men ikke har kjærlighet, da er det ennå til ingen nytte.» (1.Kor. 13. 2—3).

Stilt foran disse utsagn blir vi i sannhet søsken. Søsken i tomhendthet. Men også søsken i håpet! For nettopp i erkjennelsen av denne vår tomhendthet er det vår Frelser priser oss salige: «Salige er de som vet seg fattige...»

Så begynner det å gå opp for oss hva glede egentlig er. Den glede som så å si er objektiv. Fordi den har sin kilde utenfor

(Forts. siste side)

Jesus

eller

Kristus?

Ved

Aage Hauken

Jesus-liv-forskningen, letingen etter den historiske Jesus, er en gren av bibelvitenskapen hvor mye er skjedd på kort tid. De siste 20—30 årene har en sett en forbløffende oppblomstring av tiltro til vitenskapens mulighet til å tegne et portrett av galileeren, om ikke er portrett så ihvertfall et omriss, konturene av hans historiske person. En ny og optimistisk ånd hersker i forskernes leir, og bøkens tall er snart legio.

På norsk har vi etter hvert fått en rekke verdifulle bøker om emnet: A. Schweitzer's «Jesu liv i forskningens lys» (Kjempefakkel), R. Bultmann's «Jesus» (Fakkeltbok), J. Jerrell's «Historiens Jesus» (Gyldendal, Land og Kirke), Th. Boman's «Jesus av Nasaret» (Aschehoug). I vår tid er vi blitt beriket med nok et bidrag, professor Ragnar Leivestads bok «Hvem ville Jesus være?» (Gyldendal, Land og Kirke). Den pregnante tittelen sier klart at boken ikke er ment som en Jesus-biografi, men som en behandling av det viktige spørsmålet om Jesu selvbevissthet, et av de aller vanskeligste innen Jesu-liv-forskningen. Boken gir oss en god anledning til å vie bibelvitenskapen generell og Jesu-liv-forskningen spesiell oppmerksomhet.

Bibelvitenskapen er egentlig en nykommer i Den katolske kirke. Først i 1943 fikk de mest kritiske og avanserte metoder grønt lys fra høyeste hold (Pius XII i encyclikaen «Divino afflante Spiritu») og Den pavelige Bibelkommisjons mange tidligere avgjørelser mistet sin aktualitet. Kun langsomt har denne begivenhetens virkninger latt seg føle i Kirkens liv. For det første har den vært sterkt medvirkende til å legge om teologistudiet ved katolske universiteter, klostre, seminarer

og skoler. For det annet har nye oversettelser i publikumsvennlige bibelutgaver (forsynt som de er med rikelige innledninger, forklaringer, noter, kart, o.l.) stimulert bibelstudiet hos legfolket. For første gang kan man kanskje si at katolikker også er begynt å lese Skriften privat. Selv om bibelens plass i den kristnes liv primært er liturgien, den kultiske kontekst hvor den hører hjemme, og selv om Kirken ikke venter eller krever at dens praktiserende medlemmer skal drive privat bi-

bellesning eller bibelstudier, oppmuntrer den likevel alle til å nyte godt av den rike skatt som Skriftens forskjellige skrifter utgjør. Kirken overlater ikke dermed tolkningsspørsmål til den enkelte troende — slikt er og forblir et fagteologisk og læremessig anliggende —, men den understreker at et forsvarlig bibelstudium bare kan tjene til de troendes beste.

Som teologisk fagdisiplin betraktet har bibelvitenskapen funnet sin naturlige plass i katolsk teologi, og den kritiske forsknings resultater passer godt overens med Kirkens syn på åpenbaring, teologi og tradisjon. Uttrykt i enklest mulig form kan man si at Skriften og Tradisjonen er blitt mer tydelige sider ved samme sak. Understrekingen av at Skriftens bøker er teologisk litteratur, at tilblivelsesprosessen er tradisjonspreget, at tradisjon og tradisjoner er selve nøkkelbegrepet for den som vil forstå Skriftens egenart, at det er Kirken som har skapt Det nye testamente — og ikke omvendt, at historisk betingete forhold spiller inn i utformingen av teologien, at det ikke er mystiske og 'åndelige' sannheter vi står overfor, men historisk åpenbaring, at inspirasjon ikke er det samme som diktat, at ufeilbarlighet ikke ligger så mye i bokstaven som i ånden, at Skriftens kanon er blitt til over lengre tid, at vi står overfor et mangfold av teologier, at Bokens mange bøker rommer ulike syn på mangt og meget — alt dette og mere til har bare bekreftet og utdypet den katolske forståelse av hva Kirke, tradisjon og Hellig Skrift egentlig er.

Bibelvitenskapen hører med andre oru best hjemme i Den katolske kirke hvor vi virkelig har rom for den av de overfor angitte grunner. Den er kommet for å bli, og i intet annet kirkesamfunn har den fått tilsvarende offisiell anerkjennelse. Som så ofte er tilfelle: Vi kom sent, men godt, — sent, fordi bibelvitenskapen lenge ble sett på med mistanke og vantro, *godt*, fordi Kirken etter omsider å ha innsett dens berettigelse, straks gav den sin høyeste anerkjennelse. Slik fungerer gjerne vår mor, Kirken.

Etter disse innledende fanfarer er det på sin plass med mer sobre toner: noen ord om den nye situasjon som Jesu-liv-forskningen har avstedkommet, også på katolsk hold. Grovt forenklet kan man si at Kirkens Jesu-bilde (som vel og merke ikke er identisk med Kirkens forkynnelse

Ragnar Leivestad.

av Jesus som Kristus) tradisjonelt har vært Johannesevangeliets. Ikke bare teologien, men også fromhetslitteraturen bekrefter dette. Her finner vi en historisk Jesus som i det store og det hele forkynner Kirkens lære om Fader, Sønn og Hellig Ånd. En gjennomgripende guddommelig messiansk bevissthet er tradisjonelt lagt til grunn for denne, med det opplagte resultat at et slikt bilde av historiens Jesus har gjort ham til et unntak fra vår forståelse av menneskelighet og historisk eksistens snarere enn en bekreftelse på det samme. Derav helgenens ruvende rolle som mellommann, veiviser og medmenneske fremfor noen.

Jesu-liv-forskningen har til en viss grad snudd opp-ned på forestillinger som disse. Utgangspunktet for en moderne rekonstruksjon av Jesu historiske rolle har man søkt i de *eldste* data og lag i Det nye testamente, og de ekko man der kan høre av Jesu forkynnelse. Han forkynner Gud og Hans rike, ikke primært seg selv og sin egen rolle. Hva Jesus tenkte om seg selv, er langt mindre klart, og forskerne varierer sterkt i sin oppfatning av hans selvbevissthet. Spørsmålet «hvem ville Jesus være?» er ikke mindre viktig av den grunn, og intet tyder på at forskningen akter å legge det til side. For en verdenskirke som har åpnet seg for det historiske og det tidspregete til den grad som Det annet Vatikankonsil bevitner, er og forblir spørsmålet sentralt. Det angår selve Kirkens og enkeltindividets plass i Guds frelsesplan.

Stikk i strid med mange moderne forskere hevder Leivestad at Jesus virkelig hadde en messiansk selvbevissthet. Han gir evangelisten Markus rett i at Jesus etter sin dåp satt inne med en messi-

ansk kallsbevissthet, som en hemmelighet, som langsomt utfolder seg i hans virke og blir offentlig åpenbaring gjennom hans død og oppstandelse. Men det er ikke det gamle Jesus-portrettet som dukker opp igjen på sidene av denne boken. Leivestad viser oss en kalt og utvalgt Messias, salvet til sin historiske rolle i dåpen, men først innsatt og intronisert som sådan i sin oppstandelse. Det er en ung mann i tvil, kamp, uro, angst og sorg vi møter i dette forsøket på å se ham i hans samtid, den historiske sammenheng som var hans.

Spørsmålet «Jesus eller Kristus» blir derfor ikke et enten-eller eller før-etter for Leivestad, men heller et både-og. Som forskningsbidrag er dette sunn lesning for kristne, og boken er skrevet med tanke også på et ikke-teologisk publikum. Det er ingen grunn til å frykte denne type spørsmålsstilling og de svar den avstedkommer. Svarene vil alltid være forsøkspreget, men ikke mindre verdifulle av den grunn.

Kanskje er behovet for å stille spørsmål den drivende teologiske impuls. Slik har det egentlig alltid vært. Thomas Aquinas skal allerede som liten ha spurt «Hva er Gud?» I et helt liv søkte han etter svaret, uten å finne en tilfredsstillende formulering på det. Mot slutten av sitt liv aksepterte han dette uten derved å rokke i sin tro på Gud eller på teologiens berettigelse. Slik er teologien og slik er teologene. Svar er farlige dersom de får spørsmålene til å forstumme. Uten spørsmål ingen teologi. Hver ny generasjon blir beriket av tidligere generasjoners innsikter, samtidig som den provoseres til å formulere spørsmål og svar på nytt. Mennesket forandrer seg og sproget med det. Derfor er teologien alltid underveis, vel vitende at den ser i et spill og i en gåte og at dens sprog er ufullkomment, bestående av tegn og symboler.

Bibelvitenskapen er en viktig påminnelse om dette. Den konsentrerer oppmerksomheten om den aller første kristne teologi og viser at det er de samme faktorer som gjør seg gjeldende der som senere. Den retter samtidig søkelyset mot ham som var utgangspunkt og opphav for hele den kristne bevegelse, fordi ingen har hittil stilt så mange og i ordets rette forstand radikale spørsmål som han.

Ragnar Leivestad:

«Hvem ville Jesus være?»

Gyldendal/Land og kirke 1982

BLIKK på TIDEN

CANNES

Årets filmfestival i Cannes var den femogtrede, og for trede år på rad har Arne Hestenes smilt til oss fra avissidene, og plutrende holdt oss underrettet om såvel filmer som stjerner og mondene tildragelser. Hans adgangskort er visst gyllent nok til å slippe ham gjennom selv de mest eksklusive dører, og for oss norske hører han like selvfølgelig hjemme i Cannes som Sophia Loren og Claudia Cardinale. Om sistnevnte forteller han at det denne gang var et «vanvittig oppstyr», og i det hele tatt virker det som den «hysteriske stjernedyrkelsen» nå er tilbake igjen, etter at oppmerksomheten de senere år først og fremst hadde konsentrert seg om filmene og deres skapere.

Ja, Cannes har visst sine groteske sider, og Hestenes vet å gi dem uttrykk. Som da han for eksempel skulle møte Faye Dunaway, og havnet i en tettpakket kø hvor man ventet og ventet i det uendelige. Hun kom omsider, men i et annet rom enn forventet. «Med dyp skam var det vi ble trukket inn i den ustyrlig veltende, dampende kjøttbølge av smokingkledt nysgjerrighet, — uverdigheten ved hele opptrinnet fikk skammen til å dugge rundt snippen og svetteperlene til å dingle frem i øyenbrynene. For hvorfor var en egentlig her?» Og så all denne anstrengelse og svette bare for å høre Miss Dunaway erklære følgende: «I really adore making films». Det var det.

Men all virak til tross er ikke Cannes-festivalen noen flukt inn i underholdende uvirkelighet. De bortimot fire hundre filmene som ble vist i år, representerte nesten like mange blikk på vår tid og vår verden. Og det var såvisst ikke glansbilder som gled over lerretene, om vi skal tro kritikerne. Flere har merket seg at verdens store filmskapere synes å vende kameraene mot en stadig dystre farvet virkelighet. Det er mye svart og mye vold, og til tider kan det bli vanskelig å skille mellom filmkunstens sanne og falske profeter, mellom dem som vil åpne våre øyne for

en verden som er preget av vold, og dem som bruker volden som virkemiddel for å fylle kinosalene og bankkontoene. Men det finnes et kriterium, nemlig det vi kan kalle filmens «hjertelag», dens grad av medfølelse med og omsorg for de mennesker den skildrer og det publikum den henvender seg til. Den store kunst står solidarisk med menneskeheten, ikke ved å lulle den inn i beroligende illusjoner, men ved å la sannheten vekke til ettertanke og skape grobunn for foredling og forbedring. Så får vi heller tåle at sannheten kan være brutal.

«Vi må se det forferdelige», sier Liliana Cavani, som ifjor presenterte sin filmversjon av Malapartes roman «Huden». Her viser hun krigen i all sin gru, slik den føles på kroppen av alle dens ofre. Til dem som syntes hun var for voldsom hadde hun dette å si: «Hver eneste dag ser vi vold i fjernsynets nyhetssendinger. Vi så mordet på Sadat i direkte overføring, vi var vitner til bombeeksplosjonen på stasjonen i Bologna. Det jeg har villet vise er rett og slett at en bombe *gjør ondt*, at den ødelegger menneskekropper. Og så var det mitt håp at man etter å ha sett min film skulle slutte å tale lettsindig om våpen, og ikke lenger bare se krigen fra de seirendes synspunkt. Og jeg er overbevist om at de som har sett filmen vil være i samme situasjon som Mastroianni; de vil være tvunget til å tenke gjennom det hele».

Å tenke gjennom det hele er umulig under en nyhetssending, hvor krigen, volden og nøden klemmes inn mellom lønnsforhandlinger og andre hjemlige velstandskriser. Men kanskje varer en film lenge nok til at et bilde kan feste seg i våre sinn. I hvert fall er det filmkunstnerens håp. «Verden er syk», sier en annen stor italiener, Bernardo Bertolucci. «Vi må søke å finne årsakene til at livet bare er blitt et spørsmål om å overleve. Filmens oppgave er å avsløre de mekanismer som bestemmer vår tilværelse, for dermed å endre våre holdninger». Ja, så lenge det er film er der håp, kunne man kanskje sette som

en slags konklusjon på denne filmfestivalen, hvor det visst var både langt og uhyggelig mellom hver «happy ending».

Så var det nok ganske anderledes i gamle dager. Hestenes glemmer aldri «da Zorba-dansen foldet seg ut på kasino med Jules Dassin og Melina Mercouri, som knuste glass i vill livsglede under eggende toner». Men alvoret har også seget inn over viltre Melina. Nå sitter hun som gresk kulturminister, og er kollega av vår sindige og fredsæle trosfelle. Litt temperament er der nok fremdeles igjen i henne, for hun har truet med å lande i helikopter på munkenes øy Athos, hvor intet av kvinnekjønn har satt sine ben siden Romerrikets fall. Men slikt teller lite i en tid da et gløtt av en filmstjerne i Cannes er en større begivenhet enn en revolusjon i kirkehistorien.

En av de gamle furier har imidlertid ikke latt seg temme, men hun var i år forhindret fra å møte opp på festivalen. Og likevel — Sophia Loren vakte ikke mindre oppstyr i verdenspressen fra sitt fengsel i Caserta enn hun ville gjort på kasino i Cannes. På hennes annen fengselsdag fikk vi en beskrivelse av cellen, som var holdt i lyserødt. Fjerde dag fikk vi vite at der var handlet usedvanlig mye biff og kjøttdeig i den lille byen, og derav sluttet verden at Sophia holdt selskap for sine medfanger. Sjettede dag kunne en samstemt presse melde at den samme Sophia var nervevakk, levde på beroligende midler, og var svært opphisset.

Det er vel ikke annet å gjøre enn nok engang å riste på hodet over verdens underlige mosaikk. Men samtidig bør anledningen benyttes til å sende et lite spark til Ingeborg Moræus Hanssen, for her hjemme har vi fremdeles ikke fått se *fjorårets* «vinner» i Cannes, Francesco Rosi «Tre brødre». Det er en stor skam.

Pater Hilarion

Makt og moral

For noen uker siden sto det en meget tankevekkende artikkel i Jerusalem Post av rabbineren og filosofen David Hartman. Artikkelen problemstilling var forholdet mellom makt og moral både på det individuelt-personlige og nasjonale plan.

Hartman starter med å konstatere at dagens israeler føler seg ensom og isolert når han vandrer rundt i verdens hovedsteder. Denne menneskelige isolasjonen henger dypest sett sammen med at det er skjedd et sammenbrudd i den moralske dialogen mellom Israel og resten av verden.

Israels militære makt og politiske isolasjon er landets tragisk-paradoksale situasjon, en situasjon ingen krigsseier synes å kunne forandre.

Deretter drøfter Hartman fenomenet makt og maktens vesen. Respekt, verdighet og anerkjennelse er ord som ofte brukes for å uttrykke maktens positive virkninger i mellommenneskelige forhold. Makt er en grunnforutsetning for frihet både på det personlige og overindividuelle plan. Uten makt er man fratatt muligheten av å fungere som et autonomt vesen.

Den maktesløse er et offer for andres makt, manipulering og vilkårlighet. Som maktesløs opplever personen at det som skjer med han eller henne er et resultat av krefter det ikke rår med, ikke kan gjøre noe med. Riktignok kan man lære seg til å manøvrere innen rammen av sin relative maktesløshet ved å appellere til andres gode vilje og barmhjertighet, men man kommer ikke unna følelsen av en dyp fremmedgjorthet og impotens.

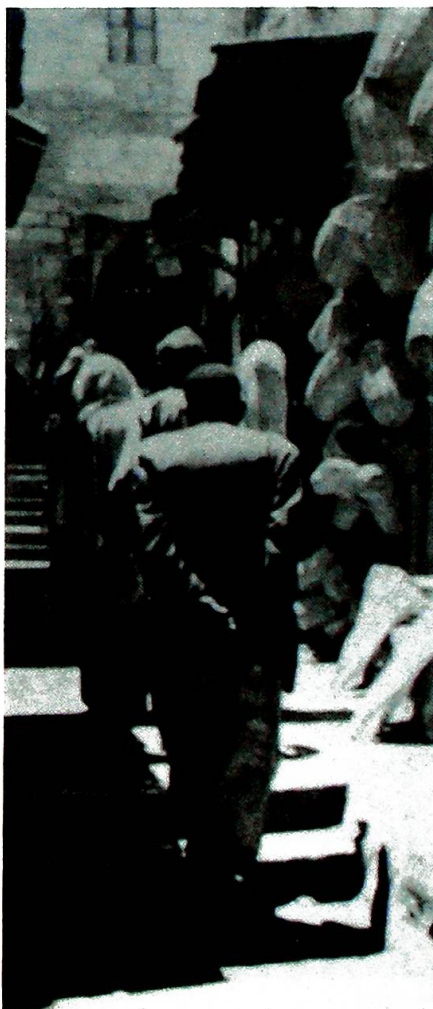
Makt omdanner passive objekter til aktive individer. Makt gjenreiser individets bilde av seg selv som et effektivt beslutningsdyktig vesen.

Men makten har samtidig innebygget i seg en del potensielle faremomenter. Den berusende fornemmelsen av å besitte makt gir lett en trang til mer makt, til å ta igjen noe av det forsømt. «Slik de behandlet meg i fortiden, slik skal jeg behandle dem nå. Nå skal jeg påtvinge verden min vilje.»

Driften etter makt og innflytelse kan utvide seg til en ren besettelse, til en ødeleggelsestrang overfor det som står i veien for ens maktutfoldelse. Makten kan skape et verdensbilde i menneskesinnet hvor alle hemninger er eliminert, hvor drivkraften blir en lidenskapelig trang til mer makt, koste hva det koste vil.

Makten hjelper individet til å komme over følelsen av hjelpeløshet ved at han opplever at han får bedre kontroll over den ytre virkelighet. Eller den kan gi ham muligheter til tilbaketreking fra et truende og provoserende miljø.

Spørsmålet blir hva makten leder til, hva den medfører av virkninger. Fører den til en avgrunn, eller kan den bidra til å fremkalle økt ansvar? For begge muligheter står åpne, både den ubegrensede maktutfoldelse og erkjennelse av begrensningens og selvkontrollens nødvendighet. For det modne mennesket er begrensningen ikke et resultat av egen svakhet og hjelpeløshet men av et valg, et valg med utgangspunkt i refleksjoner over menneskenaturen.

Nasjoner reagerer ofte på samme måte overfor makt som individet. Staten Israels tilkomst innebar at makt igjen fikk sete i den jødiske bevissthet, en makt som var fratatt det jødiske folk gjennom 2000 år. Men hvilke konsekvenser vil denne makt få på litt lenger sikt? Vil den fremtvinge en slags tvangspregget trang til å kontrollere og manipulere omgivelsene? Eller vil den føre til større bevissthet og følsomhet overfor det ansvar makten medfører?

Det finnes mennesker som er bekymret over mulige endringer i jødisk psyke som følge av Israels tilkomst, av opprettelsen av en jødisk stat. Tross alt er Israel en moderne stat, ikke en ideologisk konstruksjon. Som stat er den i behov av sikkerhet og trygghet, men den er også motivert av egeninteresse og trang til makt, som alle stater er det.

I tillegg kommer for Israels vedkommende at nettopp det tyvende århundre har lært jødene nødvendigheten av selvforsvarets kunst. Man må utvikle makt til selvforsvar for å overleve i en brutal verden.

Men hvor viktig makt enn er for overlevelsen kommer man ikke bort fra det faktum at makten må integreres med et moralsk ansvar. Kanskje dette påhviler det jødiske folk sterkere enn andre, i kraft av deres bibelske tradisjoner, i kraft av de profetiske visjoner om fred og rettferdighet. For det var og er i kraft av trofasthet og lojalitet nettopp overfor denne tradisjon at staten er blitt til, at folket har bevart sin identitet og samhörighet.

Hvordan israelerne bruker sin nyvunne nasjonale makt vil være avgjørende for utviklingen av den fremtidige jødiske livsstil i og utenfor Israel. Flere veier er mulige. En er storhetsforestillinger på egne vegne, overdreven selvrettferdighet, arrogante tanker om egen moralsk renhet (en stemning som ofte dukker opp når man føler seg ensom og isolert). En annen er en økt følsomhet og respekt for minoritetsgrupper, en økt erkjennelse av livets endelighet og nødvendigheten av maktens ansvar.

For jødedommen lærer ikke at svakhet er en nødvendig betingelse for moralsk følsomhet. Tar man det bibelske budskap alvorlig er det åpenbart at jødedommen ikke skulle leves under vilkår hvor man ikke var konfrontert med maktens moralske dilemma.

Derfor: Quo vadis Israel?

Midtøsten i Fokus

FESTSPILL I SOL

Av Aage Hauken

Ved ankomsten til Bergen innså jeg straks at en avgjørende betingelse for å få maksimalt utbytte av mitt korte opphold allerede var innfridd: værgudene var i sitt beste lune. Solen skinte fra en skyfri himmel, det var varmt og godt. Når festspillbyen viser seg fra denne siden, er det ingen overdrivelse å si at livsgleden stiger betraktelig og at forventningene til de forestående begivenheter blir store. For å gi uttrykk for min begeistring over så gunstige festspillforhold og samtidig for å høre det første ekko av 'stammens hyl', spurte jeg like godt bussjåføren: 'Har dere hatt dette været lenge?' 'Ja — helt siden i morges!' Svaret kom kjapt og spontant. Den grad av forlenget innarbeidet realisme, eller reservasjon, som replikken rommet, skulle imidlertid vise seg å være

overflødig denne gangen — dag etter dag fortsatte vi å bade oss i sol, varme og vellyd.

Festspill er både en ny og en gammel idé. Grekerne lanserte det på sin måte for flere tusen år siden. Wagner gjenopptok deres program med Bayreuth, i 1876, og siden har sneballen rullet videre, om enn i en noe annen form. I dag er det vanskelig å si hvor mange steder som inviterer til festspill i løpet av sommerhalvåret, men tallet er ganske sikkert tresifret. Bergen kom med i 1953 og har etter hvert fått en respektabel plass i denne sammenhengen. To forhold særpreger den bergenske form for musikkfestival: bredden i tilbudet av arrangementer og den usedvanlig store oppslutning fra lokalbefolkningens side. Begge bidrar til at begivenheten setter sitt

tydelige preg på byen i de to uker det hele varer.

Man kan velge mellom stort og smått: orkesterkonserter, kirkekonserter, solistkonserter, teater, ballett, kammermusikk, pop, jazz, friluftskonserter, intimkonserter, osv. Man finner tilbud for barn og unge såvel som for voksne. Kort sagt: en ikke dårlig refleks av den mangfoldighet av kunstformer vi lever med til daglig. Men her møter vi dem i fortettet forstand, alt på ett brett, som et mikrokosmos. Det eneste som er en prøvelse i alt dette, er å måtte velge mellom de forskjellige. Det er helt berettiget å tale om valgets kval. Som bekjent er det umulig å befinne seg to steder på samme tid, og sjelden lider man under denne begrensning ved menneskenaturen som akkurat her.

En av de faktorene som gjør slike dager til en behagelig og ikke bare imponerende opplevelse, er at den menneskelige atmosfære er så velsignet avslappet midt i all aktiviteten, hos publikum som hos kunstnere. Det er kanskje dette som til syvende og sist gjør festspillene festelige. Riktignok venter man at det kunstneriske nivå skal ligge over det jevne, noe det da også gjør, men slike krav resulterer ikke i en spent eller nervøs ånd. Man går ut på å yte sitt aller beste, og publikum er innstillet på takknemlighet. Det tydeligste uttrykk for den vennlighet som rå, er at det gis god anledning til å treffe kunstnerne: Før og etter konsertene, eller i pausen, er det ofte mulig å slå av en prat med de utøvende. Det lar seg forøvrig også gjøre utenom konsertsammenhenger, for hvor

Edvard og Nina Grieg.

OG VARME

man beveger seg i byen støter man på festspillkunstnere, og de har sjelden noe imot en liten passiar i forbifarten. Hva snakkes det så om? Om festspillene — og om Bergen, naturligvis. Man treffes kanskje igjen og igjen, én dag her og én dag der. Til slutt får man inntrykk av å kjenne hverandre, og man føler seg hjemme.

Det er en sannhet i dette at kunsten og kunstneren ikke lar seg skille ad — i den forstand at den ene forutsetter den andre. Dette skaper bevegelse i bildet. Man hører gamle favoritter og oppdager nye talenter. Klassisk musikk oppføres side om side med nye verk. Igjen og igjen blir man slått av at vår tid såvisst ikke står tilbake for tidligere tider i skaperkraft. Vår egen tids musikalske språk er svært allsidig og langt fra preget av det stereotype eller overflattisk stilisme. Eksperimenter i atonalitet alternerer med nyromantiske bestrebelsler. Bredden preger enkelte verk, dybden andre. Man minnes uvegerlig Wagners

ord: 'Skap noe nytt, mine barn!' Med dette understreket han at enhver ny generasjon har livets rett i kunstnerisk forstand, retten til å tale musikalsk. Festspillene i år var en velkommen påminnelse om at hans ord er gått i oppfyllelse.

Hva som ble høydepunktet denne gang, hvor de store opplevelsene lå, er den enkeltes hemmelighet. Alle burde kunne vende hjem beriket og fornyet. For under tegnede ble det også i år intimkonsertene på Trollhaugen som satte kronen på verket. Vi kjenner Griegs musikk, kjenner den godt, og hører den gjerne på ny og på ny. Romantikken hadde en grobunn her hjemme, for nordboere stort sett er romantikere: Vi dyrker stemninger, følelser og anelser — vi føler oss mindre til rette i det stramt formelle og skarpt logiske. Få har som Edvard Grieg gitt uttrykk for det nordiske sjel livs rike spektrum. 'Ensom vandrer', 'Jeg går i tusen tanker', 'Tungsend', 'Lengsel', 'Vemod', 'Melankoli', 'Trolltog', 'Huldrelåt', osv. — alle de morsomme titlene peker innover mot oss selv. Slik ble Grieg en miniatyrens mester, og i Griegs hjem føler man seg i særdeles grad hjemme. Når romantikerne satte følelsene i høysetet, og ikke fornuften, de frie og ikke stramme former, var det fordi de visste at vi her står overfor vårt fremste erkjennelsesorgan. Romantikken språk går oss like til hjertet, fordi vi fortsatt er romantikere. Det gjør godt å få bekreftet en så fundamental sannhet om oss selv, og Trollhaugen er stedet hvor dette best kan skje.

Takk, Bergen, for denne gang.

Når du søker Gud:

Ta vel imot din gjest

Den som besøker deg, er ikke skuebrød for din avkobling. Lek ikke med ham. I stedet for å legge ham under lupen som et insekt, skal du lukke øynene. Gi deg hen når møtet er ekte; ellers — gå din vei.

I ditt hus og i ditt hjerte, motta den besøkende som en Guds engel. Han er det. Dekk bordet, sitt ned, lytt og velsign den som besøker deg.

Slå følge med...

Noen unngår byen som om den var et berømt sted. Andre tilber den som om den var det allerhelligste som de ikke kan tenke seg å forlate.

Uten nedrigheit og uten hovmot, gå ved siden av disse menn og kvinner som krysser din vei. Lov Gud som har kalt dem til å skue ham ansikt til ansikt selv om de ikke vet det. Vær deg bevisst at de blir dine evighetsfeller, at de er materiale i Kristi legame, stener i det nye Jerusalem.

Frykt ikke ensomheten

Utenfor byen eller på ditt rom, frykt ikke ensomheten. La den ikke bli en tilflukt hvor du nærer deg av fabler. I det skjulte — slapp av, utfold deg, fall til ro. La både din lykke og din angst komme til overflaten.

Gå ned i ditt hjerte med Guds ord som lampe. Stans opp her, se. Lær å være tålmodig og barmhjertig med deg selv i ensomheten. Tåler du godt å være alene, si til deg selv at du er halvveis vismann, halvveis egoist.

J. R. B.

GUDSTJENESTER I HELGENE		Dialog messe	Høy- messe
OSLO: <i>St. Olavs domkirke</i>	lörd.: 14.00 sønd.: 11.00	—	—
Akersveien 1 tlf. 20 72 26 - 20 72 44	(eng) 19.00	—	—
<i>St. Hallvard kirke, Frans skanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83</i>	8.35	11.00	—
<i>St. Dominikus kirke, Dominikanerne, Neberggaten 15, tlf. 55 07 71</i>	9.00 18.30	11.00	—
<i>Vår Frue Villars kapell, Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21</i>	9.00	—	—
<i>Grefsen kapell, Glads vei 23, tlf. 21 23 55</i>	9.00	11.00	—
<i>Lunden kloster, Øvre Lunden, tlf. 212587</i>		10.00	—
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke, Tyholmen, tlf. 22 209</i>	lörd.: 18.30 sønd.: 8.00	11.00	—
BERGEN: <i>St. Pauls kirke, Chr stiesgt. 16, tlf. 21 54 10</i>	lörd.: 19.00 sønd.: 9.00	11.00	—
<i>Vår Frue Kirke, Helleveien</i>	sønd.: 9.30	—	—
<i>Florida kapell, Nygaardsgt. 124</i>		—	—
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke, Cappellenstgt. 1, tlf. 83 20 19</i>	lörd.: 13.00 sønd.: 8.30	10.30	—
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke, Kongensgt. 9, tlf. 11 438</i>	9.00	11.00	—
HALDEN: <i>St. Peters kirke, Kr'stan V's pl. 1, tlf. 81 168</i>	9.00	10.45	—
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke, Torvgt. 113, tlf. 23 751</i>	lörd.: 18.00 sønd.: —	11.00	—
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke, Haraldsgt. 21, tlf. 23 195</i>		11.00	—
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke, Vesterngt. 5, tlf. 22 381</i>	9.00	11.00	—
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke, Kirkegt. 3, tlf. 24 225</i>	lörd.: 18.00 sønd.: —	11.00	—
LILLEHAMMER: <i>Mariakirken, Weidemannsgate 3 A, tlf. 52 550</i>	lörd.: 18.00 sønd.: —	10.00	—
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke, Romer'ksgt. 1, tlf. 71 28 85</i>	sønd.: 9.00	10.30	—
MOSS: <i>St. Mikael's kapell, Ryggeveien 24, tlf. 51 038</i>	—	17.00	—
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke, Sverresgt. 26, tlf. 50 795</i>	lörd.: 18.00	11.00	—
STABEKK: <i>Maria kirke, Nyveien 17, tlf. 53 77 35</i>	19.00	10.45	—
<i>Eikeli kirke, Veståsen 20, tlf. 24 25 69</i>	9.15	10.30	—
STAVANGER: <i>St. Svithuns kirke, Dronningens gt. 8, tlf. 25 534</i>	lörd.: 17.00	11.00	—
Søndag kl. 18.00 dialogmesse på fransk.	sønd.: 8.30 9.30	—	—
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke, Sandef'ordsgt. 1, tlf. 11 949</i>		11.00	—
VOSS: <i>St. Olavs kapell, Finne, tlf. 12 510</i>		Efter avtale	—
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke, Prinsensgt. 2a2, B skopen og prestegården, tlf. 21 214</i>	9.00	11.00	—
<i>St. Elisabeth hospital, Ila, tlf. 21 670</i>	6.15	—	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke, Fl'ntegt. 5, tlf. 72 779</i>		11.00	—
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke og St. Eystens sykehjem, Jernbanegt. 29</i>		11.00	—
MOLDE: <i>St. Sanniva kirke, Parkveien 23, tlf. 51 467</i>		11.00	—
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke, Nørvesund, tlf. 37 558</i>	lörd.: 17.00 sønd.: 8.30	11.00	—
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke, Storgt. 94, Sogneprestens tlf. 84 277</i>	lörd.: 19.00 sønd.: —	11.00	—
<i>St. Elisabethsøstrene, Balsfjordgt. 35, tlf. 81 487</i>	sønd.: 8.00	—	—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke, Hernesveien 22, tlf. 21 783</i>	8.15	10.30	—
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke, Salsgt. 52, tlf. 11 447</i>	19.00	11.00	—
HARSTAD: <i>St. Sanniva kirke, Skolegt. 4, tlf. 61 501</i>	lörd.: 15.00 sønd.: —	10.30	—
NARVIK: <i>Kristi Kongekirken, Håreksgt. 82</i>		18.30	—
SELFORS: <i>Vår Frelsers kirke, Skipper Nilsensgt. 21, tlf. 52 072</i>		Efter avtale	—

PAVEN STØTTER KIRKENS INNSATS FOR FATTIGE I MADAGASKAR

Vatikanstaten (KN). Paven har erklært sin støtte til de katolske biskoper i Madagaskar, som i november kritiserte den sosiale og økonomiske tilbakegang i landet. I en tale til besøkende biskoper fra landet påla Paven dem å forsvare de sosiale rettigheter til de grupper i samfunnet som er hardest utsatt. De fattiges ønsker og rettigheter må tas alvorlig ved oppbygningen av landet.

LITURGISK KALENDER

JULI

1. Ferial. Amos 7, 10—17. Mt. 9, 1—8.
2. Ferial. Amos 8, 4—6. 9—12. Mt. 9, 9—13.
3. **Thomas**, apostel. Efes. 2, 19—22. Joh. 20, 24—29.
4. **14. alm. søndag.** Esek. 2, 1—5. 2.Kor. 12, 7—10. Mk. 6, 1—6. (Elisabeth av Portugal feires ikke).
Ferial eller Antonius Maria Zaccaria, prest. Hosea 2, 14.15—16.19—20 (Hebr. 16.17b—18.21—22). Mt. 9, 18—26.
6. Ferial eller Maria Goretti, jomfru og martyr. Hosea 8, 4—7.11—13. Mt. 9, 32—38.
7. Ferial. Hosea 10, 1—3.7—8.12. Mt. 10, 1—7.
8. Ferial. Hosea 11, 1b.3—4.8c—9. Mt. 10, 7—15.
9. Ferial. Hosea 14, 2—10. Mt. 10, 16—23.
10. Ferial eller Jomfru Marias lørdagsmesse. Jes. 6, 1—8. Mt. 10, 24—33.
11. **15. alm. søndag.** Amos 7, 12—15. Efes. 1, 3—14 (eller 3—10). Mk. 6, 7—13 (Benedikt, abbed, feires ikke).
12. Ferial. Jes. 1, 11—17. Mt. 10, 34—11, 1.
13. Ferial eller Henrik. Jes. 7, 1—9. Mt. 11, 20—24.
14. Ferial eller Camillus av Lellis, prest. Jes. 10, 5—7.13—16. Mt. 11, 25—27.
15. Bonaventura, biskop og kirkelærer. Jes. 26, 7—9.12.16—19. Mt. 1, 28—30.
16. Ferial eller Jomfru Maria av Karmelberget. Jes. 38, 1—6.21—22.7—8. Mt. 12, 1—8.
17. Ferial eller Jomfru Marias lørdagsmesse. Mika 2, 1—5. Mt. 12, 14—21.
18. **16. alm. søndag.** Jer. 23, 1—6. Efes. 2, 13—18. Mk. 6, 30—34.

NÅ ER DEN KOMMET:

I Ditt nærvær. Ungdommens bønnebok. En usedvanlig fin og tiltalende bønnebok med nydelige illustrasjoner av Liv Benedicte Nielsen. Den passer unge i alle aldre. St. Olav Forlag 1982, 182 s., kr. 52,—.

En ny bok fra biskop HANS L. MARTENSEN:

Dåb Og Gudstro, Niels Steensens Forlag/Katolsk Forlag København 1982, 395 s., kr. 119,60.

Pave Johannes Paul II's rundskriv Dives in Misericordia er oversatt til dansk på Niels Steensens Forlag København 1982, 61 s., kr. 19,20. Dansk tittel: Rig på barmhjertighed.

Norman St. John-Stevas: Pope John Paul II: His Travels and Mission. Rikt illustrert, kr. 61,75.

Johannes Paul II in Deutschland: «Gemeinsam Zeugnis geben». Einführung und Berichte von Werner Grave, kr. 55,—.

BOKHANDELEN HOLDER I ÅR ÅPENT HELE SOMMEREN OG HÅPER RIKTIG MANGE INNEN- OG UTENBYS BENYTTET SEG AV DET.

Men til dere som skal ha tidlig ferie; stikk innom nå og få med dere fin litteratur og god musikk på plater og kassetter.

ST. OLAV BOKHANDEL A/S

Akersveien 5, Oslo 1. Tlf. (02) 20 72 48.
Åpent kl. 9—16, lørdager 10—14. Torsdag 9—18.

GUSTAV THIELEMANN

Pølse- og hermetikkfabrikk

Tlf. 83 41 84 - DRAMMEN

HOPSDAL & DAHL A/S

Aut. Installatør, TV-, Radio-
og Utstyrsforretning

TORNØEGÅRDEN - BERGEN

MED TANKE PÅ FREMTIDEN

GUSTAV BØHM & SØN A/S

Bakeri og Konditori

Drammen

Galligani

Gaver, Pryd- og brukskunst

Med tre forretninger i sentrum.

Vika Terrassen — Stortingsgt. 22 — N. Slottsgt. 25

MALERMESTER

utfører allslags maler- og tapetserarbeider

Georg og Otto Foerster

Tlf. 21 69 06

WEEKEND PÅ MARIAHOLM

28.-29. august 1982

Emne:
«KATEKESE I
MENIGHETEN»

Foredragsholder:
Professor Karl Heinz Schmitt
(foredragene holdes på tysk).

Nærmere opplysninger i neste
nummer av BROEN.

Det kateketiske senter
Akersveien 5, Oslo 1.

THRONSEN & CO. A/S

Boktrykk - Offset - Repro

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo 1

Telefon 20 40 02 - 20 70 02

A/S NORSKE SHELL

FYRINGSOLJE

Leverandør til de fleste
katolske institusjoner
i Norge

Ved bestilling av olje:

02-19 12 00 - Service 02-19 12 20

R.I.P.

Vår kjære medsøster
**SØSTER EMMANUELE
JØRGENSEN**

døde den 14. mai i en alder av
79 år.

Den avdøde anbefales til de
troendes forbønn.

St. Franciskus Søstre

STØTT

CARITAS NORGE

Giro 20 20881

FRED . . .

(Forts. fra s. 7)

vår ustadige kapasitet, — i Hans glede over å få gjøre sine kjærlighetsundere i de tomme hendene våre!

Gleden og freden, den dype og evige freden, «den fred som overgår all forstand» og som vårt ellers så skiftende og sårede følelsesliv ikke kan rive fra oss, fødes i menneskehjertet når blikket flytter seg fra fortvilelsens fiksering på jeg'ets utilstrekkelighet til overgivelsens kjærlighetsfulle betraktning av Den Annen.

Vi husker beretningen om Marta og Maria. Det er, såvidt jeg har oppfattet det, ingenting i beretningen som tyder på at Jesus fordømmer Martas geskjeftighet. Vi aner snarere et takknemlighetens smil over hennes velmente tjenestevillighet. Men det er noe som er viktigere, — ja, mer enn det: «ETT ER NØDVENDIG.»

Har vi forstått alvoret i nyansforskjellen her? Har vi forstått at om vi forsømer det *nødvendige*, vil alt vårt engasjement, alt det riktige og viktige vi legger våre krefter i, falle fruktesløst til jorden. «UTEN MEG KAN DERE INTET GJØRE.»

Tør vi tro at det ikke er «overåndelighet» eller livsflukt, men tvert imot innsikt i vår dypeste virkelighet som finner uttrykk i mystikeren Elisabeth Leseur's utsagn: «Each soul who perfects itself, perfects the world.»

Vi skylder oss å bøye oss i respekt for alt seriøst engasjement i arbeidet for fred og rettferdighet i denne vår kaotiske verden. Ja, mer enn det: Som kristne er vi kalt til å samarbeide med alle mennesker av god vilje for å skape en bedre verden å leve i for alle.

Men tør vi forlate den hvileløse *fortraveltheten* vår? Tør vi, midt i den oppkavetthet som omgir oss, i en verden der effektivitet så å si er blitt et statussymbol — etter Marias eksempel — sette oss stilt lyttende ned ved Fredsfyrstens føtter og tro Ham på Hans ord: «Ett er NØDVENDIG. For UTEN MEG KAN DERE INTET GJØRE.»

.Frans av Assisi ble, og jeg våger å si er den dag i dag, et redskap for Guds fred. Hans biografier forteller oss at han tilbragte to tredjedeler av sin tid til avsides liv i bønn og meditasjon!

Bror Frans, vi feirer i år 800 års jubileet for din fødsel. Be for oss! Vi trenger ditt brorskap i dag. Vi trenger din grenseløse tillit og din smittende glede. Lær oss hva fred er!

Og jeg hører du svarer, sammen med Paulus, Augustin og alle Guds hellige: «HAN ER VÅR FRED!»

KIRKE-FORSLAG OM PROGRAM MOT ATOMVÅPEN

Kirkenes Verdensråd (KV) har i en rapport foreslått et syvpunkts program mot trusselen om en kjernefysisk utslettelse. Rapporten, med tittelen «Før det er for sent», er resultatet av KV's høring i Amsterdam sist november. Den ble offentliggjort i midten av mai i Geneve, hvor KV har sitt hovedkvarter. I denne rapporten slås det fast at «kirkene enstemmig må erklære at produksjon, utplassering og bruk av kjernefysiske våpen er en forbrytelse mot menneskeheten, som må fordømmes både på etisk og teologisk grunnlag». Det sies videre at kirkene ikke har makt til direkte å avskaffe disse våpnene.

Men kirkefolket må være med på en grundig gjennomtenkning av politikk som baserer seg på besittelse og bruk av slike våpen. Kirkene blir i stedet oppfordret til å gi «høyeste prioritet til bestrebelsene på å skape tillit og forståelse mellom nasjoner og folk verden

rundt.» En må ikke la seg skremme av at disse problemene er så store og så kompliserte, men forsøke å klarlegge problemstillingen, «ikke bare i sine egne rekker, men i hele opinionen og blant dem som bestemmer i politiske og militære kretser.» Det gis støtte til freds-bevegelsene både i Øst- og Vest-Europa, og kirkene blir bedt om å delta aktivt i slike organisasjoner.

LWI/EPS

FRA ØRKENEN:

ABBA AGATHON

Det ble sagt at abba Agathon gikk med en sten i munnen i tre år — helt til han hadde lært å tie.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarlig redaktør: Else-Britt Nilsen O.P.

Faste medarbeidere: Liv Greni, Aage Hauken O.P.,

Åge Rønning, Gunnell Vallquist.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5. Oslo 1, telefon 20 72 26.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien, 5 Oslo 1.

Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 110,- pr. år.

For halvår kr. 55,-. Utlandet (ikke Skandinavia) kr. 125,- pr. år.

Annonser: 10 dager før utg.dagen. 24 nr. årlig — Postgiro 20 46 480.